

Les vocals, els manlleus i la pronúncia normativa

Els manlleus adaptats procedents de l'alfabet llatí segons la pronúncia normativa.

Autor: Enric Casteis i Samsó
Directora: Sílvia Llach i Carles
Consultor: Josep Camps i Arbós
Treball Final de Grau en Llengua i Literatura Catalanes
UOC – Universitat Oberta de Catalunya
Girona, 12 de juny de 2015

Resum

Un dels procediments habituals que utilitzen el lingüistes per ampliar el corpus del lèxic de les llengües és el fenomen del manlleu. A partir d'aquest fenomen d'ampliació de lèxic, hem confeccionat aquest TFG amb el propòsit de realitzar un estudi sobre l'ortologia dels manlleus i aprofundir en l'estudi dels mateixos des del vessant de la fonètica de les vocals. L'estudi i el TFG l'hem executat en base al sistema vocàlic del català central.

Aquest treball l'hem dividit en dues parts ben diferenciades però complementàries. En la primera part, hem estudiat els manlleus des del vessant de concepte, els diferents tipus de manlleus que existeixen i hem analitzat quina reacció té el sistema lingüístic davant dels nous manlleus des del punt de vista fonètic. També hem esmentat quins són i quin paper desenvolupen els organismes estandarditzadors davant dels manlleus. Per acabar aquesta primera part del treball, hem establert quines són les característiques principals del sistema vocàlic del català central (tònic i àton).

En la segona part del TFG, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu del treball, hem revisat l'estat de la qüestió i hem realitzat un seguit d'entrevistes a diversos informants de diferents edats i categories professionals, i els hem fet pronunciar una sèrie de manlleus que poden arribar a presentar dubtes des del punt de vista fonètic. Hem establert el marc d'estudi a partir dels manlleus, i les dificultats que els entrevistats han trobat en el moment de pronunciar-los. A partir d'aquí hem contrastat la proposta normativa que proposen els organismes estandarditzadors de la llengua catalana amb la realitat dels parlants. Per acabar aquesta segona part hem analitzat els resultats obtinguts i hem establert unes conclusions finals.

En resum, el que hem pretès amb aquest treball és apropar-nos al fenomen dels manlleus, des del punt de vista de la fonètica del sistema vocàlic del català central, i establir una comparativa entre la pronúncia dels parlants i la normativa establerta pels organismes estandarditzadors de la llengua catalana.

Paraules clau: Manlleu, vocals, fonètica, català central, TERMCAT, estandardització i neutralització.

Agraïments

Abans d'iniciar amb el contingut d'aquest TFG voldria escriure unes notes d'agraïment que se sostenen en quatre bases fonamentals. El primer agraïment el vull donar a tots els entrevistats per la paciència, les ganes i la bona predisposició que han tingut en tot moment per tal que aquest projecte es pogués dur a terme, perquè sense la seva dedicació gairebé res del que hem escrit en aquest TFG hauria estat possible. També vull agrair als meus pares perquè sempre estan presents. Seguidament, li vull traslladar el meu agraïment a la Sílvia Llach, la directora d'aquest projecte, donar-li les gràcies pel seu compromís i l'alt el grau d'implicació que ha tingut en tot moment. I per acabar li vull donar les gràcies a l'Anna, la meva dona, que en tot moment m'ha donat suport, sempre ha cregut en el projecte i ha entès a la perfecció el que per a mi representa.

Dedicatòria

A part de les notes d'agraïment que acabem d'exposar, no voldríem passar de llarg sense abans incloure en aquest TFG una sentida dedicatòria. Ha estat un exercici entranyable de nostàlgia que ens ha vingut molt de gust posar-li. Aquest treball està dedicat a la memòria de la meva àvia materna.

Des de sempre és sabut que els avis i les àvies són i han estat un pou de lèxic sorprenent, molt ric i pràcticament inesgotable. Aleshores, a partir d'aquesta premissa, des d'aquí hem volgut fer un just reconeixement a tota una generació, que malauradament la majoria d'ells no van aprendre de lletra, i a la meva àvia materna en particular, que quan érem infants i adolescents quedàvem astorats amb el seu lèxic "inventat" i la seva particular pronúncia.

Índex

1. Introducció.....	04
2. Objectius.....	05
3. Els manlleus.....	06
3.1. Definició de manlleu.....	06
3.2. Tipologia de manlleus.....	08
3.2.1. Manlleu formal – manlleu extern.....	08
3.2.2. Calc – manlleu semàntic.....	08
3.2.3. Xenisme.....	09
4. Tractament dels manlleus en la llengua oral.....	10
4.1. La pronúncia dels manlleus.....	10
4.2. Els organismes estandarditzadors.....	11
4.3. Tractament dels manlleus amb alfabet diferent al català.....	12
4.3.1. Transliteració.....	13
4.3.2. Transcripció.....	13
5. El sistema vocàlic del català central.....	14
5.1. Demarcació territorial.....	14
5.2. El sistema vocàlic àton.....	15
5.3. El sistema vocàlic tònic.....	16
6. Marc d'estudi del treball.....	17
6.1. Tipus de selecció.....	17
6.2. Característiques de les proves realitzades.....	22
6.3. Execució de l'anàlisi.....	22
7. Anàlisi dels resultats.....	23
7.1. Resultats del sistema vocàlic àton.....	31
7.2. Resultats del sistema vocàlic tònic.....	34
7.3. Resultats del desplaçament incorrecte de l'accent.....	37
7.4. Resultats a considerar del sistema consonàntic.....	39
8. Conclusions finals.....	42
9. Bibliografia.....	44
10. Annex.....	47

1.- Introducció

Independentment de la magnitud que pugui tenir una llengua, hi ha un denominador comú a totes elles, i és el fet que no n'hi ha cap que visqui totalment aïllada i en conseqüència d'això, no n'hi ha cap que estigui finalitzada. Les llengües al llarg de la història han rebut influències d'altres llengües a causa dels intercanvis comercials, les colonitzacions... és per això que aquestes influències lingüístiques, segons el tipus d'influència rebuda, s'han traduït en diferents processos lingüístics coneguts com el substrat, superstrat i adstrat.

En l'actualitat, a qualsevol text escrit en llengua catalana podem trobar paraules com *fondie, laringe, software, xat, collage...* paraules que denoten clarament que són d'origen d'una altra llengua. Ara bé, aquí se'ns plantegen alguns dubtes que són: quina és la pronúncia correcta d'aquests manlleus? Quan una llengua introdueix un manlleu al seu corpus, des del punt de vista fonètic, hem de preservar la pronúncia de la llengua d'origen o bé ens hem d'adaptar a les característiques de la llengua d'arribada?

De manera molt precisa, el catedràtic Joan Veny (1991:33) defineix els manlleus dient: “Quan les unitats lèxiques procedeixen de fora, estem en presència de manlleus”. Els condicionants socials tenen un pes específic molt important en l'existència dels manlleus, és per això que podem dir que el fenomen dels manlleus no només és una qüestió lingüística, sinó que també és una qüestió social. El fenomen de la globalització també ha entrat en el sistema lingüístic, la qual cosa ha fet que s'hagin creat noves adquisicions denominatives que fins aleshores no teníem, però que tampoc les necessitàvem perquè no teníem tal exigència.

Les anomenades autopistes de la informació (televisió, ràdio i sobretot avui en dia Internet) juntament amb els fenòmens socials com la immigració i el turisme han estat factors cabdals que han permès que paraules que fins aleshores estaven molt lluny de la nostra realitat diària, avui formin part del nostre vocabulari. És per això que podem dir que el lèxic també s'adapta a les noves realitats socials i d'aquesta manera s'adapten al vocabulari noves referències lingüístiques, que tant poden ser mots que formen part del nostre llenguatge habitual o de mots més tècnics i/o específics.

2.- Objectius

Tot seguit esmentarem els objectius principals i secundaris que s'han tingut en compte i hem considerat fonamentals per a la confecció d'aquest TFG.

- Objectius principals:

- a) Un dels objectius principals és explicar de manera clara i entenedora el fenomen del manlleu. Com son, quins són i de quines llengües provenen els diferents manlleus que ens arriben a la llengua catalana.
- b) Un altre dels objectius principals d'aquest treball és poder donar una explicació lingüística del perquè de la pronúncia que tenen els diferents manlleus adaptats a l'ortografia catalana, que provenen de llengües que tenen l'alfabet romanitzat. Hem efectuat l'anàlisi a partir de les diferents posicions que poden ocupar les vocals dins el manlleu, segons si són tòniques o àtones, a partir del dialecte del català central.
- c) A partir de les entrevistes efectuades, hem detectat tot un seguit de problemes fonològics en els manlleus que els entrevistats han pronunciat. A partir d'aquí, hem fet una comparativa amb els organismes estandarditzadors de la llengua catalana. Amb aquestes dades, hem pogut aclarir i donar resposta a tota la diversitat de problemes detectats, des del punt de vista fonològic de les vocals.

- Objectius secundaris:

- a) Un dels objectius secundaris és conèixer i saber diferenciar la diferent tipologia existent al voltant dels manlleus i que algunes vegades pot semblar confusa (manlleus, calcs i xenismes).
- b) Quins són els criteris i les solucions que donen els organismes estandarditzadors per a les formes manllevades que provenen de llengües amb alfabet llatí que arriben a la llengua catalana.
- c) Quins processos de romanització, des del punt de vista ortogràfic i fonètic, existeixen per als manlleus que arriben a la nostra llengua i provenen de llengües que tenen alfabet no llatins (àrab, xinès, hebreu, hindú, japonès...).

3.- Els manlleus

3.1. Definició de manlleu

En els darrers temps hem pogut constatar que l'evolució de les societats no només és a nivell tecnològic, sinó també a nivell lingüístic, és per això que s'instaura la necessitat d'anomenar realitats noves, la qual cosa fa que, indirectament, aparegui la necessitat de crear una nova neologia, tal i com ens assenyala Xavier Rull (2008:71): “[...] qualsevol idioma del món [...] agafa préstecs si en necessita”. És important destacar que els lingüistes utilitzen diferents procediments per a l'enriquiment del lèxic (derivació, composició, el canvi semàntic, onomatopeia...) ara bé, el fenomen del manlleu és gairebé l'únic recurs que dona la possibilitat als lingüistes d'ampliar el cabal lèxic d'una llengua des de la seva arrel, tal i com ens ho concreta Rosa Colomer (2006:152): “Així, és només amb el manlleu que el parlant pot assignar a una realitat conceptual nova [...] un radical també realment nou, que no té cap significat prèviament conegut”.

La definició que dona del terme manlleu el DIEC (1995:1172) és: “Element lingüístic, sobretot lèxic, que passa d'una llengua a una altra i s'integra”. La paraula manlleu és el terme més habitual que utilitzen els lingüistes per a referir-se d'un mot que prové d'una llengua a una altra. Ara bé, Xavier Rull (2008:19) ho aclareix dient: “[...] els lingüistes catalans utilitzen les denominacions *manlleu*, *préstec* i *estrangerisme*”. Per acabar constatant el mateix Xavier Rull (2008:20): “Tanmateix no podem deixar de subratllar que el terme més utilitzat és el de *manlleu*”.

La paraula *préstec* prové de l'espanyol *préstamo*. Segons Xavier Rull (2008:20): “El terme *préstec* [...] és menys usual entre lingüistes que el terme *manlleu*”. En el moment que una paraula forma part d'una nova llengua en cap moment es considera una operació de préstec, i per això els lingüistes prefereixen utilitzar la paraula *manlleu*.

El terme *estrangerisme* és el més utilitzat i el més fàcil d'entendre. És un mot que els lingüistes no solen utilitzar massa, però, tenint en compte la claredat del seu significat, és el que fan servir la majoria de persones independentment de si tenen coneixement o no de la llengua. El seu significat és clar i entenedor i no necessita cap tipus d'aclariment. Tal i com ens diu Xavier Rull (2008:20): “[...] tothom entén el significat del terme *estrangerisme* sense haver-lo sentit o llegit abans”.

Els manlleus que han entrat en el corpus lingüístic tenen una procedència variada (germanismes, arabismes, castellanismes, gal·licismes, italianismes...), així ens ho comenta Joan Veny (1988:33): “Deixant a part el castellà [...] les llengües que més manlleus han proporcionat al català són el francès i l’anglès [...]”. Cal dir que la llengua anglesa ha tingut i continua tenint molta influència, ja que és en anglès que es produeixen la major part d’innovacions tecnològiques (*disquet, radar, formatar, clixé...*) i la pràctica de molts esports (*handbol, hoquei, tennis, bàsquet, futbol...*). No podem obviar que en els darrers anys, hi ha hagut moltes incorporacions de manlleus que provenen de llengües que contenen un alfabet diferent al nostre (xinès, àrab, japonès, rus...). Malgrat la llunyania, la vida quotidiana requereix l’exigència de cobrir certes necessitats denominatives i sovint és necessari haver de recórrer a aquestes llengües tan diferents i allunyades.

Hem cregut convenient incorporar en aquest TFG un aspecte prou significatiu com és el tractament tipogràfic que reben la incorporació dels manlleus a la nostra llengua. Perquè en el moment d’escriure un manlleu, se’ns pot plantejar la següent pregunta: els hem d’escriure en cursiva, entre cometes o en rodona? Sobre aquesta qüestió el TERMCAT (2005:50) ens diu que: “La convenció més generalitzada és escriure en rodona els manlleus adaptats i en cursiva els no adaptats [...] però aquesta consideració s’ha de relativitzar amb altres consideracions que s’han de valorar conjuntament”. Per acabar dient: “la utilització de la cursiva per al marcatge dels manlleus depèn, doncs, de diversos factors que cal considerar en cada context”. Hem de tenir en compte que a vegades el criteri que existeix entre l’adaptació i la no-adaptació no és del tot clara i pot crear certa confusió. En català tenim exemples de manlleus no adaptats relacionats amb la gastronomia com *croissant, pizza o whisky*, però generalment no tendim a escriure’ls en cursiva. Per tant, és important tenir cura en la representació que fem i establir un criteri previ per tal d’evitar possibles confusions. El criteri de marcatge que hem establert és que tots els manlleus que apareixen en aquest TFG els hem escrit en lletra cursiva, independentment que estiguin adaptats o no a l’ortografia catalana.

3.2. Tipologia de manlleus

3.2.1. Manlleu formal – manlleu extern

S'anomenen *manlleus formals* tots aquells que provenen d'una llengua estrangera i entren en una altra, independentment que estiguin adaptats o no. Cal matisar que quan ens referim al terme *manlleu formal*, de manera indirecta ja estem fent referència al *manlleu*. Els *manlleus formals* es deuen o bé per la interferència lingüística o bé per la importació de conceptes. Així ens ho explica Xavier Rull (2008:49): “El primer tipus té lloc en el marc de l'intercanvi d'objectes o d'idees. [...] el segon es deu al fet que una societat imposa models socials (i també doncs lingüístics) a una altra societat”.

Alguns dels exemples dels *manlleus formals* que formen part del nostre corpus lingüístic són: *escàner* (paraula d'origen anglès *scanner*), *tresillo* (paraula d'origen espanyol *tresillo*), o bé *espaguetis* (paraula d'origen italià *spaghetti*). Segons el TERMCAT (2005:14): “[...] en el moment en què un manlleu s'incorpora a la llengua tendeix a adaptar-se als sistema fonològic i morfològic”.

3.2.2. Calc – manlleu semàntic

Una altra tipologia de manlleu, especial i diferent, és el calc o altrament anomenat manlleu semàntic. Quan es dona el cas que traduïm literalment un mot d'una altra llengua per a referir-nos a algun concepte ens estem referint a un calc o un manlleu semàntic (*ratolí - mouse, talla foc - firewall i galeta - cookie*; tots ells fan referència al llenguatge informàtic). El calc és una paraula ja existent, però atribuïda a un nou significat per a designar el concepte de la llengua d'arribada i usada com a traducció d'un mot d'una altra llengua.

En l'argot informàtic, quan parlem de *ratolí* ens referim a aquell aparell de l'ordinador que ens permet utilitzar els programes. Aquesta paraula és una traducció de l'anglès *mouse*, i que els americans li van donar aquest nom per la semblança de la seva forma amb l'animal rosegador. Un altre exemple seria la paraula *gratacel* que és la traducció de l'anglès *skyscraper*. Xavier Rull (2008:50): “A vegades no tan sols es calca el mot, sinó la manera com s'ha format. És el cas de *boirum*. Aquest terme designa el fenomen en què es barreja el fum de la contaminació de les fàbriques i la boira”.

3.2.3. Xenisme

Hi ha un aspecte inqüestionable en la globalització de les societats actuals i és el fet de la construcció d'una societat cada cop més multicultural. F. Xavier Fargas (2004:24), en el seu escrit ens introdueix el que implica lingüísticament aquesta globalització: “El contacte entre cultures, els intercanvis comercials [...] comporta la introducció creixent en llengües com el català de terminologia “exòtica” [...]”. És per això que existeix l'obligació de posar nom a conceptes molt allunyats del context cultural de la llengua d'arribada, que fins aleshores no hi havia hagut la necessitat d'anomenar. Això ha fet que, amb el temps, apareguin nous manlleus anomenats *xenismes*, és a dir, denominacions estrangeres que designen realitats d'una altra cultura (i per tant, d'una manera d'entendre i veure el món) i que són difícils o directament impossibles de traduir. De xenismes sempre n'hi ha hagut i n'hi ha de molt coneguts com per exemple: *haraquiri, faquir, xador, sushi, haima o iglú*. La procedència dels xenismes no necessàriament correspon a llengües amb alfabet no llatins de zones molt allunyades de la nostra cultura, sinó que també poden fer referència a llengües amb alfabet romanitzats. En el seu llibre, Xavier Rull (2008:56) ho defineix com: “Els mots que designen aquestes realitats socials exòtiques, quan entren en la llengua catalana, es consideren *xenismes* (mot format pel formant grec *xen(o)* ‘estranger’”.

El *xenisme* no és ni de bon tros un tipus de manlleu excepcional, totalment el contrari, cada cop n'existeixen més en el nostre llenguatge i en la societat en general. Convé puntualitzar, que la majoria de *xenismes* no estan adaptats a la llengua catalana. La definició que dona el DIEC (1995: 1751) del terme és la següent: “Mot estranger que designa una realitat d'una altra cultura i que és difícil de traduir”. Aquesta nova terminologia té la característica que sol pertànyer a aspectes directament vinculats a la vida quotidiana, com per exemple la gastronomia, la música, la religió, la botànica... Aquest fet comporta que no estiguem parlant d'una terminologia especialitzada, ni allunyada de la realitat, sinó que poden arribar a formar part de la quotidianitat de la gent i convertir-se en un llenguatge amb una àmplia difusió. El *xenisme* per ell mateix conté una càrrega conceptual molt forta, la qual cosa representa que el mot en si, no només està relacionat amb un significat sinó a tota una cultura i tradició. En l'actualitat els mitjans de comunicació audiovisuals tenen un paper molt important de difondre aquest tipus de manlleus i han estat i són un punt de referència molt important.

A continuació exposarem un exemple on el concepte de *xenisme* queda bastant clar. Imaginem-nos que ens trobem davant d'un text que ens veiem amb l'obligació d'introduir un xenisme, perquè el context ho demana i la forma catalana que tindriem no és del tot adequada. Aleshores, tal i com exemplifica en el seu escrit F. Xavier Fargas Valero (2004:15): "Creieu que hauria estat possible, durant el conflicte a l'Afganistan, fer referència al *burca* utilitzant el terme traduït català, és a dir, *vel?*". Al llibre *Els estrangerismes del català*, Xavier Rull (2008:56) ens ho aclareix: "És evident que cap paraula catalana no vol dir ben bé els conceptes expressats pels mots *scholar*, *geisha* i *kibbutz*".

4.- Tractament dels manlleus en la llengua oral

4.1. La pronúncia dels manlleus

El canal de transmissió d'un manlleu pot ser per dues vies; un canal de transmissió pot ser per la via escrita (gràfica) i l'altre, per la via oral (fonètica). El TERMCAT (2006:61) ens ho concreta més dient: "Molts estrangerismes solen entrar per la via escrita [...] darrerament, però, gràcies als mitjans de comunicació audiovisuals cada cop hi ha més estrangerismes que entren per la via oral". L'oralitat sempre ha tingut un paper rellevant en els processos d'incorporació de mots i d'un temps cap aquí la comunicació audiovisual (ràdio, televisió...) ha guanyat en importància. Avui en dia els mitjans de comunicació orals tenen un pes específic molt important en el procés d'incorporació de formes manllevades a la nostra llengua i sens dubte que han esdevingut una via de difusió molt transcendent i determinant. És important saber que el fet que un manlleu sigui més fàcilment pronunciable esdevé un factor bastant determinant en la seva implantació al corpus lingüístic. És per això que en el moment que s'adopta un manlleu en el corpus d'una llengua sorgeix la pregunta que es fa Rosa Colomer (2003:66): "Quan s'adopta un determinat manlleu [...] es planteja l'interrogant sobre la pronúncia que se n'ha de fer".

El Consell Supervisor del TERMCAT, organisme encarregat de l'estandardització dels manlleus que arriben a la llengua catalana, dona algunes orientacions molt generals al voltant de la pronúncia a seguir i estableix la següent diferenciació de criteri, segons l'adaptació o no a la llengua. Segons el criteri del TERMCAT (2005:49): "Les formes manllevades no adaptades gràficament es pronuncien respectant alguns trets fonètics de

la llengua d'origen, en la mesura en què es coneixen o és factible". Aquest és el mateix criteri que recomana amb els noms propis estrangers la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) a través del seu llibre d'estil TVC (1995:23): "Els topònims i antropònims en forma no catalana es pronunciaran respectant els trets característics i l'accentuació de la llengua original [...]". Tot i així, es poden produir certes vacil·lacions en la pronúncia. En canvi, els manlleus adaptats a l'ortografia catalana, el plantejament de pronúncia és ben concret i no planteja dubtes, ja que cal pronunciar-los d'acord amb les regles de pronúncia de la llengua catalana.

És important destacar que amb la finalitat d'evitar pronúncies errònies d'aquests manlleus, que no es regeixen segons la normativa de la llengua catalana, el Consell Supervisor del TERMCAT ha recorregut a solucionar-ho marcant amb un codi de dues lletres, entre claudàtors, al costat de l'entrada de cada manlleu. Així per exemplificar-ho seria el següent: *amateur* [fr] i així sabem que aquest neologisme és d'origen francès, *blues* [angl] i així tenim la referència que aquest neologisme el seu origen és la llengua anglesa, o bé *carpaccio* [it] per identificar que aquest neologisme prové de la llengua italiana.

4.2. Els organismes estandarditzadors

El Centre de Terminologia TERMCAT, des del 1985, s'encarrega de les diferents actuacions estandarditzadores al voltant de les entrades dels manlleus. El Consell Supervisor del TERMCAT manté una coordinació constant amb l'Institut d'Estudis Catalans, l'IEC, la qual cosa fa que existeixi una coherència en el tractament i en l'entrada dels manlleus al sistema lingüístic. El TERMCAT cuida que l'admissió de manlleus al corpus de la llengua catalana sigui la més ordenada possible, aspecte que al seu moment ja va tenir en compte Pompeu Fabra, tal i com ens comenta Rosa Colomer (2003:71): "De fet, ja en l'obra de Fabra es pot identificar aquest esforç de mesura, en tant que hi fa constar moltes de les formes manllevades d'ús més habitual en el seu temps (*cursi, hoquei, quartilla, conyac*), però també n'exclou d'altres (*zepelí, vodevil*)". En l'actualitat, tal i com ens explica Rosa Colomer (2003:81): "Els termes normalitzats, doncs, es difonen per mitjà dels diccionaris que elabora el TERMCAT [...] i també per mitjà del web de la Neoloteca [...]".

En el pròleg del *DIEC* (1995:XXXIII) s’afirma que el diccionari conté “[...] tots els estrangerismes que hom ja considera en mots catalans i, per tant, amb tractament gramatical i ortogràfic propis de la llengua catalana [...] han perdut la marca d’estrangerismes i manquen d’informació d’origen”.

4.3. Tractament dels manlleus amb alfabet diferent al català

En els casos dels manlleus que la llengua d’origen és diferent a una llengua romanitzada (l’àrab, el japonès, el rus, l’hebreu, el xinès...), anomenats manlleus interalfabètics, ens trobem davant d’una dificultat afegida en el moment d’adaptar-los i incorporar-los a la nostra llengua, des del punt de vista fonètic i des del punt de vista de la codificació. Aquesta consideració és ratificada per F. Xavier Fargas (2004:161): “I si aconseguir la coherència total entre manlleus procedents d’una mateixa llengua ja és una empresa complicada, quan parlem de la sistematització de manlleus procedents de llengües diferents el procés encara és més complex [...]”. Aleshores i per tal de fer una correcta adaptació, ja que aquests mots requereixen un tipus d’intervenció determinada, s’han d’establert diferents sistemes de romanització que presentin molta coherència. Existeixen dos sistemes d’adaptació gràfica a la llengua catalana, que són els sistemes de transcripció i transliteració tal i com ens explica F. Xavier Fargas (2004:27): “Una de les dificultats més grans que comporta la incorporació al català de manlleus de llengües com l’àrab, el japonès [...] és el fet que aquestes llengües s’expressen en alfabet no llatins, la qual cosa implica [...] establir sistemes de transliteració o de transcripció que permetin traslladar [...] els termes d’aquestes llengües fins a la llengua catalana”.

L’Institut d’Estudis Catalans ha elaborat diferents obres per a donar diferents solucions a aquesta problemàtica i establir un ordre que fins aleshores no existia. Rosa Colomer (2006:160) ens introdueix les diferents solucions que ha adoptat l’IEC: “Com a resposta a aquesta dispersió de sistemes, l’Institut d’Estudis Catalans (IEC) ha publicat propostes de transliteració i transcripció al català de mots àrabs, de mots russos i de mots hebreus”. Pel que fa a la llengua xinesa, Xavier Rull (2008:136) ens diu que: “De la seva banda, per al xinès ja hi ha una norma ISO que estableix com s’ha de transcriure amb alfabet llatí”.

4.3.1. Transliteració

Els sistemes de romanització establerts per l'organització Internacional per a la Normalització (ISO) han confeccionat sistemes de transliteració (romanització) amb la voluntat de facilitar la comunicació entre llengües i donar-hi una solució. El mètode de transliteració parteix de l'escriptura a diferència del sistema de transcripció que parteix de la pronúncia. La transliteració és un tipus de transcripció gràfica que consisteix bàsicament a representar els equivalents dels caràcters d'una escriptura alfabètica o sil·làbica d'un llenguatge determinat amb caràcters d'un alfabet llatí, caràcter per caràcter. Estem parlant d'un sistema molt precís, bàsicament destinats als coneixedors de la llengua d'origen i bastant allunyats del gran públic. En el seu escrit, F. Xavier Fargas (2004:16) ens ho concreta més dient que: “[...] les obres especialitzades i les enciclopèdies solen recórrer al sistema de transliteració, segons el qual a cada grafia de la llengua original s’hi fa correspondre una grafia de l’alfabet de la llengua d’arribada”. Ara bé, cal dir que no tots els manlleus que provenen d’un altre alfabet l’adaptació s’ha fet a partir de la transliteració. Existeix una segon tipus d’adaptació adaptant la forma fonètica originària, que és el sistema de transcripció que expliquem a continuació.

4.3.2. Transcripció

Aquest és un sistema particular que no forma part de l'Organització Internacional per a la Normalització (ISO). El sistema de transcripció consisteix a fer correspondre cada so de la pronúncia original, independentment de la llengua de partida, i l'adapta a la llengua d'arribada sense forçar cap so fonètic. Tal i com ens aclareix en el seu llibre Xavier Rull (2008:135): “Amb aquest mètode, cada so que hi ha en el manlleu es representa amb la lletra llatina que representa aquest so, o que representa aquest so més semblant”. Ho exposarem amb un exemple. Imaginem-nos que en un text trobem escrit el nom del compositor rus *Căjkovskij* i volem traslladar-lo a la nostra llengua, doncs bé, traslladem els sons a la nostra llengua i la transcripció en català seria *Txaikovski*. F. Xavier Fargas (2004:28) ens recorda el treball que van dur a terme els lingüistes d'aquest país en un moment de la història: “Cal no oblidar, igualment, l'esforç fet als anys setanta pels lingüistes que van treballar en l'elaboració de la *Gran enciclopèdia catalana* (GEC), que van ser els primers a proposar sistemes de transliteració i transcripció en català que després han servit de base per a les propostes posteriors”.

5.- El sistema vocàlic del català central

5.1. Demarcació territorial

L'any 1861 Manuel Milà i Fontanals va proposar la divisió dialectal del català en dos gran blocs: l'oriental i l'occidental. Establir una delimitació amb exactitud és bastant complicat, ja que sempre existeixen zones de transició. Ara bé, podem dir amb total convenciment que el català central està emmarcat dins el bloc del català oriental i la demarcació territorial és la que ens descriu Joan Veny (2012:7-12) mitjançant una delimitació molt acurada: “El català central limita, al nord, amb el català septentrional o rossellonès, [...] Per l'est el català central està separat del balear i el límit el marca la costa. [...] A l'oest el català central limita amb el nord-occidental [...] Al sud, el català central limita novament amb el nord-occidental”.

¹ Aquesta imatge s'ha extret del web: <http://blogs.cpnl.cat/cursoslabisbal/>

5.2. El sistema vocàlic àton

El vocalisme àton del català central presenta 3 fonemes vocàlics i tres graus d'obertura.

Vocals		Anterior	Central	Posterior
Tancada		[i]		[u]
Mitjana			[ə]	

En totes les variants dialectals del català, el sistema vocàlic àton és molt més reduït que el sistema vocàlic tònic. Tal i com hem vist, en el català central en posició àtona només apareixen tres vocals: [i], [u] i [ə].

[i] – Cad[i]ra, m[i]tjó. [u] – Ll[u]nàtic, m[u]cador. [ə] – g[ə]lat, c[ə]sal.

En el dialecte del català central trobem dos sistemes vocàlics degudament diferenciats segons si parlem de vocals tòniques o àtones. Dins el paràmetre de les vocals àtones, el fenomen més característic dins el dialecte del català central és el de la neutralització i es produeix en dues circumstàncies i en les següents vocals. Els fonemes tònicos /a/, /ɛ/ i /e/ en posició àtona es neutralitzen en la vocal neutra [ə]. Per exemple: t[a]ssa – t[ə]sseta, d[e]nt – d[ə]ntal, m[ɛ]s – m[ə]nsual. També hi ha neutralització entre /o/, /ɔ/ que en posició àtona es pronuncien [u]. Per exemple: g[o]s – g[u]sset, r[ɔ]ca – r[u]queta. En canvi, hi ha altres vocals que no pateixen cap tipus d'alteració com és el cas dels fonemes àtons /i/ i /u/ tal i com ens ho descriu en Daniel Recasens (1993:77): “La realització fonètica dels fonemes vocàlics alts /i/ i /u/ en posició inaccentuada no mostra cap alteració en relació amb el contingut de llurs trets fonològics; així /i/ es fa [i] (*pis, piset*) i /u/ es fa [u] (*suc, suquet*)”.

És important constatar que el procés fonològic de reducció vocàlica és un procés amb una antiguitat considerable, tal i com ens ho explica J. Miravittles (1971:52): “En el segle XIII ja confonien la *a* i la *e*, però no la *o* amb la *u* [...] la confusió de la *o* amb la *u* és més recent”. En l'elaboració de la gramàtica, Pompeu Fabra va dir (1918): “Els catalans orientals, a més de pronunciar la *a* i la *e* febles, més tard van fer una altra cosa: confondre la *o* i la *u*, pronunciant tota *o* feble com una *u*. Així, mots com *cosí* i *coronà* són pronunciat respectivament *cusí* i *curunà*”.

5.3. El sistema vocàlic tònic

El vocalisme tònic del català central presenta set fonemes vocàlics dividits en quatre graus d'obertura.

Vocals		Anterior	Central	Posterior
Tancada		[i]		[u]
Mitjana tancada		[e]		[o]
Mitjana oberta		[ɛ]		[ɔ]
Oberta			[a]	

[a] – p[a], m[a]re.

[e] – ll[e]t, d[e]nt.

[ɛ] – g[ɛ]l, caf[ɛ].

[i] – ll[i]t, padr[i].

[o] – d[o]lç, canç[o].

[ɔ] – [ɔ]s, c[ɔ]r.

[u] – s[u]c, sal[u]t.

En posició tònica, dins el dialecte del català central podem trobar qualsevol de les set vocals que a continuació representem [a], [ɛ], [e], [i], [ɔ], [o], [u]. En el moment de la redacció de la *Gramàtica Catalana*, Pompeu Fabra (1956:4) va exemplificar la normativa segons s'hagi d'escriure [e], [ɛ], [o], [ɔ] en posició tònica: “S’escriu é en les terminacions verbals [...] i fora d’aquest cas, s’escriu, com a regla general, è i ó en els mots aguts [...] i è i ò en els mots plans i esdrúixols”. I continua amb tota una sèrie d'excepcions a aquesta regla. Evidentment els casos que no plantegen dubtes són els de la *a* que sempre seran obertes, i la *i* i la *u* que sempre seran tancades. La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), a través del seu llibre d'estil té un posicionament molt clar al voltant del sistema vocàlic tònic (1995:13): “Cal articular de forma oberta els sons de e i o oberts i de forma tancada els sons e i o tancats”. Malgrat això, dins el dialecte del català central, es cometen certs errors en la pronúncia i es creen en diverses discrepàncies d'obertura [e] – [ɛ] i [o] – [ɔ].

6.- Marc d'estudi del treball

6.1. Tipus de selecció

Hem establert les bases per analitzar el comportament fonològic de les vocals d'una sèrie de manlleus arribats a la nostra llengua, adaptats a l'ortografia catalana, i amb la condició que els manlleus escollits tinguin l'origen en llengües estrangeres amb alfabet llatí. Hem fet l'estudi a partir d'una comparativa de les pronúncies reals dels entrevistats amb l'estàndard oral instaurat pels organismes estandarditzadors de la llengua catalana. Els suports que hem utilitzat han estat el TERMCAT, la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I – fonètica* redactat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Segons Pilar Prieto (2004:297) “Aquesta proposta té com a finalitat principal perfilar les directrius bàsiques per a la fixació d'una normativa oral del català, i també oferir una sèrie de recomanacions quant a l'admissibilitat o la inadmissibilitat de certes pronúncies”.

A l'hora de fer la selecció dels manlleus, s'ha fet inicialment una primera tria de 40 manlleus, dels quals se n'ha fet una selecció de 35, per acabar sent-ne 28 els manlleus escollits. Els motius pels quals han quedat fora del llistat aquests 12 manlleus han estat diversos: o bé perquè no provenien d'una llengua romànica com és el cas de *laringe i colesterol* (manlleus d'origen hel·lenístic), o bé perquè eren manlleus que no estaven adaptats ortogràficament a la llengua catalana (*fondue, collage...*). Els manlleus que hem escollit són totalment adaptats ortogràficament a la llengua catalana, formen part del nostre llenguatge habitual i majoritàriament pertanyen als següents camps semàntics: restauració (*paté, còctel, gaspatxo, consomé, i espagueti*), esports (*futbol, bàsquet, i beisbol*), musical (*bolero, casset i òpera*), automoció (*gasoil, xassís i xofer*) i eclesiàstic (*al·leluia*). Un dels aspectes que hem considerat més important en el moment de la tria de manlleus ha estat que reunissin dues característiques d'acord amb el contingut d'aquest TFG: la primera, que els manlleus escollits formessin part del nostre llenguatge habitual, i la segona característica, que tinguessin algun aspecte fonètic que les fes susceptibles d'experimentar canvis (timbre de les vocals, desplaçament incorrecte de l'accent, neutralització...).

La tria de manlleus l'hem fet a partir dels diccionari en línia del TERMCAT, *Neoloteca* i *Cercaterm*. En aquests diccionaris es poden trobar els diferents neologismes

normalitzats en llengua catalana. Aleshores, i per saber la llengua d'origen de cada manlleu, hem utilitzat el portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals *és a dir* i el diccionari en línia de l'Enciclopèdia Catalana. A continuació podem veure a la Taula 1 la tria de manlleus i la seva llengua d'origen.

Taula núm. 1.

<u>Ordre</u>	<u>Manlleu</u>	<u>Espanyol</u>	<u>Anglès</u>	<u>Francès</u>	<u>Llatí</u>	<u>Italià</u>
01.-	Futbol		X			
02.-	Bolero	X				
03.-	Escàner		X			
04.-	Estrès		X			
05.-	Pòster		X			
06.-	Paté			X		
07.-	Vàter		X			
08.-	Bàsquet		X			
09.-	Esprai		X			
10.-	Còctel		X			
11.-	Pòquer		X			
12.-	Gaspatxo	X				
13.-	Casset			X		
14.-	Consomé			X		
15.-	Ximpanzé			X		
16.-	Dossier			X		
17.-	Òpera				X	
18.-	Consola			X		
19.-	Gueto					X
20.-	Gasoil		X			
21.-	Xassís			X		
22.-	Al·leluia				X	
23.-	Tiquet		X			
24.-	Xofer			X		
25.-	Tresillo	X				
26.-	Beisbol		X			
27.-	Espagueti					X
28.-	Túnel		X			

Per a fer l'anàlisi hem fet una selecció de les diferents persones que han format part d'aquest estudi. El nombre total de persones entrevistades ha estat de 20, distribuïdes en 9 homes i 11 dones. Ens estem referint a persones d'edats dispars, compreses entre els 75 anys de la persona de més edat i 16 de la persona de menys edat. En l'actualitat, la totalitat dels entrevistats procedeix d'una regió del català central (Barcelonès, Gironès, Pla de l'Estany, la Selva, Baix Empordà i Maresme) i la seva llengua materna sempre ha estat la llengua catalana, que és la seva primera llengua en l'àmbit familiar i en el treball o l'escola. Una altra dada que cal tenir en compte és que dels entrevistats, n'hi ha 14 que van tenir la seva formació escolar en llengua catalana i 6 la varen tenir en llengua castellana. Les entrevistes s'han fet durant la segona i tercera setmana del mes de març del 2016 i han tingut lloc al domicili dels entrevistats. Els àudios s'han enregistrat en un telèfon de nova tecnologia model I-Phone que ha generat els fitxers de so en format MP4, que posteriorment els hem descarregat en un ordinador amb sistema operatiu Windows 10. A continuació, a la taula 2, podem veure les informacions més rellevants, que hem cregut convenient anotar de cada entrevistat.

Taula núm. 2.

<u>Ordre</u>	<u>Edat</u>	<u>Sexe</u>	<u>Professió</u>	<u>Població</u>	<u>Comarca</u>	<u>Estudis finalitzats</u>	<u>Llengua materna</u>
01.-	40	Dona	Professora d'anglès	Girona	Gironès	Universitaris	Llengua Catalana
02.-	39	Home	Pastisser	Pineda de Mar	Maresme	Secundaris	Llengua Catalana
03.-	34	Dona	Pianista i administrativa	Banyoles	Pla de l'Estany	Universitaris	Llengua Catalana
04.-	68	Dona	Mestressa de casa	Pineda de Mar	Maresme	Primaris	Llengua Catalana
05.-	38	Dona	Empleada de banca	Pineda de Mar	Maresme	Universitaris	Llengua Catalana
06.-	70	Home	Paleta	Pineda de Mar	Maresme	Secundaris	Llengua Catalana
07.-	53	Home	Comercial d'assegurances	Santa Coloma de Gramenet	Barcelonès	Secundaris	Llengua Catalana

<u>Ordre</u>	<u>Edat</u>	<u>Sexe</u>	<u>Professió</u>	<u>Residència</u>	<u>Comarca</u>	<u>Estudis finalitzats</u>	<u>Llengua materna</u>
08.-	70	Dona	Mestressa de casa	Banyoles	Pla de l'Estany	Secundaris	Llengua Catalana
09.-	75	Home	Pensionista	Banyoles	Pla de l'Estany	Universitaris	Llengua Catalana
10.-	16	Home	Estudiant de 1r de Batxillerat	Caldes de Malavella	La Selva	Secundaris en curs	Llengua Catalana
11.-	44	Home	Comercial immobiliari	Girona	Gironès	Secundaris	Llengua Catalana
12.-	46	Dona	Auxiliar administrativa	Girona	Gironès	Secundaris	Llengua Catalana
13.-	54	Home	Botiguer	Girona	Gironès	Primaris	Llengua Catalana
14.-	51	Dona	Auxiliar administrativa	Girona	Gironès	Secundaris	Llengua Catalana
15.-	43	Dona	Educadora – bibliotecària	Girona	Gironès	Secundaris	Llengua Catalana
16.-	48	Home	Empresari	Torroella de Montgrí	Baix Empordà	Universitaris	Llengua Catalana
17.-	50	Dona	Comercial immobiliària	Caldes de Malavella	La Selva	Secundaris	Llengua Catalana
18.-	66	Home	Pensionista	Porqueres	Pla de l'Estany	Secundaris	Llengua Catalana
19.-	60	Dona	Mestressa de casa	Porqueres	Pla de l'Estany	Primaris	Llengua Catalana
20.-	30	Home	Enginyer industrial	Porqueres	Pla de l'Estany	Universitaris	Llengua Catalana

A la pàgina següent s'hi poden veure diferents mapes² del Principat de Catalunya on hi ha assenyalades les diferents comarques de procedència dels entrevistats que han participat en aquest TFG.

² Les il·lustracions dels mapes que apareixen a la pàgina 18 s'han extret del web: <https://ca.wikipedia.org>.

El Maresme

El Barcelonès

El Gironès

El Pla de l'Estany

La Selva

El Baix Empordà

6.2. Característiques de les proves realitzades

Prèviament a tot el procés de les entrevistes, hem dissenyat una presentació de diapositives amb les 28 imatges que corresponen als manlleus que els entrevistats han pronunciat. Quan els entrevistats han desconegut el dibuix inserit a la diapositiva, se'ls ha fet unes indicacions verbals, sense fer ús de cap tipus de gesticulació, per tal de fer-los més fàcil l'entesa de la imatge. Amb anterioritat, cada entrevistat ha estat degudament informat del procediment a seguir durant les entrevistes. El tipus d'entrevista ha estat la mateixa per a tothom i en tot moment hem volgut transmetre cordialitat. És per això que des d'un primer moment hem volgut fer arribar a cadascun dels entrevistats que no s'agafin aquest exercici com un examen a la recerca de la perfecció fonètica, sinó que s'han de comportar amb naturalitat i executar-lo tal i com ells saben, a partir de les seves pronúncies habituals. A partir de les diferents pronúncies realitzades, hem fet la corresponent anàlisi fonètica. El procés de les diferents entrevistes ha seguit sempre el mateix patró. Els entrevistats han visionat els diferents dibuixos amb el manlleu representat i l'han hagut de pronunciar segons la seva pronúncia habitual.

6.3. Execució de l'anàlisi

Per a fer la corresponent anàlisi ha estat necessari fer quatre audicions. Una primera audició ha servit per fer una escolta aproximada i fer les primeres anotacions. Seguidament hem fet una segona audició i hem realitzat la transcripció fonètica de les vocals dels entrevistats en una taula d'Excel, i com que hi ha hagut alguns casos que hem tingut alguns dubtes, hem necessitat una tercera escolta. Una vegada hem transcrit fonèticament les vocals dels manlleus, aquestes han estat ratificades en una quarta i darrera audició.

Mentre escoltàvem els àudios de les entrevistes, ens hem adonat que hi ha certs entrevistats que des del punt de vista de la fonètica de les consonants han comès alguns errors a l'hora de pronunciar alguns manlleus. Aquests manlleus els hem volgut diferenciar dels altres i els hem assenyalat amb un asterisc (*) i, de manera excepcional, hem fet la transcripció fonètica de tot el manlleu sencer.

7. Anàlisi dels resultats

Hem confeccionat una taula, la número 3, on es pot veure la relació de manlleus que han pronunciat els entrevistats i al seu costat la transcripció normativa de cada manlleu, només des del punt de vista de la fonètica de les vocals i l'accentuació.

Taula núm. 3.

Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció
Futbol	F[u]t'b[ɔ]l	Bolero	B[u]l'e[r]u	Escàner	[ə]s'c[a]n[ə]r
Estrès	[ə]s'tr[ɛ]s	Pòster	'P[ɔ]st[ə]r	Paté	P[ə]t[e]
Vàter	'V[a]t[ə]r	Bàsquet	'B[a]squ[ə]t	Esprai	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[ɔ]ct[ə]l	Pòquer	'P[ɔ]qu[ə]r	Gaspatxo	G[ə]s'p[a]tx[u]
Casset	C[ə]s's[ɛ]t	Consomé	C[u]ns[u]'m[e]	Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[e]
Dossier	D[u]ss[i]'[e]	Òpera	'[ɔ]p[ə]r[ə]	Consola	C[u]n's[ɔ]l[ə]
Gueto	'Gu[ɛ]t[u]	Gasoil	G[ə]s[o]j[ə]	Xassís	X[ə]s's[i]s
Al·leluia	[ə]l·l[ə]l[u][jə]	Tiquet	T[i]qu[ɛ]t	Xofer ³	X[u]f[e]
Tresillo	Tr[ə]s[i]l[u]	Beisbol	B[ə]j's'b[ɔ]l		'X[ɔ]f[e]r
Espagueti	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	Túnel	'T[u]n[ə]l		

Hem dissenyat 6 taules degudament enumerades, de la 4 a la 9, i separades per comarques. A cada taula hi ha escrit el manlleu que cadascú ha pronunciat i al seu costat, la transcripció fonètica segons la pronúncia que cadascú ha fet. Els criteris de correcció que hem seguit han estat els següents:

Les transcripcions de color verd són aquelles que les pronúncies han estat correctes des del punt de vista de la normativa.

Les transcripcions de color vermell presenten alguna pronúncia exclosa de la normativa en alguna o totes les vocals del manlleu i/o en l'accentuació. L'error d'accentuació ha estat assenyalat amb una petita línia horitzontal de color vermell sota la posició de la síl·laba mal accentuada.

Les transcripcions amb asterisc (*) són aquelles que hi ha algun error des del punt de vista de les consonants. És l'únic cas on hem realitzat la transcripció fonètica de tota la paraula i la transcripció l'hem fet de color morat. Per acabar, hem elaborat una petita graella amb tres apartats. A cada casella hem comptabilitzat els diferents tipus d'errors i encerts de cada entrevista efectuada.

³ De la relació de manlleus escollits, *xofer* és l'únic cas que la normativa admet dues pronúncies diferents.

Taula núm. 4 Entrevistat número 16 de la comarca del Baix Empordà

Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció
Futbol	'F[u]tb[o]l	Bolero	B[o]'l[e]r[o]	Escàner	[ə]'s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]'s'tr[e]s	Pòster	'P[ɔ]st[e]r	Paté	P[ə]'t[ɛ]
Vàter	'V[a]t[e]r	Bàsquet	'B[a]squ[e]t	Esprai	[ə]'s'pr[aj]
Còctel	'C[ɔ]ct[e]l	Pòquer	'P[ɔ]qu[e]r	Gaspatxo	*[gəθ'patʃo]
Casset	*[kə'zet]	Consomé	C[ɔ]ns[o]'m[e]	Ximpanzé	*[ʃimpan'θe]
Dossier	D[ɔ]ss[i]'[e]	Òpera	'[o]p[e]r[ə]	Consola	'C[ɔ]ns[u]l[ə]
Gueto	'Gu[e]t[o]	Gasoil	*[gə'zoɫ]	Xassís	'X[a]ss[i]s
Al·leluia	[ə]l·l[e]l[u]jə	Tiquet	'T[i]qu[e]t	Xofer	'X[o]f[e]r
Tresillo	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Beisbol	B[e]j's'b[o]l	Espagueti	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[e]l				
Extracte dels resultats obtinguts					
Pronúncies normatives	3	Errors d'accentuació	5	Errors en consonants (*)	4

Taula núm. 5 Entrevistat número 7 de la comarca del Barcelonès

Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció	Manlleu	Transcripció
Futbol	F[u]t'b[ɔ]l	Bolero	B[u]'l[e]r[u]	Escàner	[ə]'s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]'s'tr[e]s	Pòster	'P[ɔ]st[e]r	Paté	P[a]'t[ɛ]
Vàter	'V[a]t[e]r	Bàsquet	'B[a]squ[e]t	Esprai	[ə]'s'pr[aj]
Còctel	'C[ɔ]ct[e]l	Pòquer	'P[ɔ]qu[e]r	Gaspatxo	*[gəθ'patʃo]
Casset	*[kə'zet]	Consomé	C[ɔ]ns[o]'m[e]	Ximpanzé	*[ʃimpan'θe]
Dossier	*['dosier]	Òpera	'[o]p[e]r[a]	Consola	'C[ɔ]ns[u]l[ə]
Gueto	'Gu[e]t[o]	Gasoil	G[ə]'s[o]j	Xassís	'X[a]ss[i]s
Al·leluia	[a]l·l[e]l[u]jə	Tiquet	'T[i]qu[e]t	Xofer	'X[o]f[e]r
Tresillo	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Beisbol	'B[e]j'sb[o]l	Espagueti	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[e]l				
Extracte dels resultats obtinguts					
Pronúncies normatives	6	Errors d'accentuació	5	Errors en consonants (*)	4

Taula núm. 6 Entrevistats 10 i 17 de la comarca de la Selva

Manlleu	Transcripció entrevista 10	Transcripció entrevista 17	Manlleu	Transcripció entrevista 10	Transcripció entrevista 17	
Futbol	F[u]t'b[o]l	F[u]t'b[o]l	Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[ε]	*[ʃimpan'θe]	
Bolero	B[o]'l[ε]r[o]	B[o]'l[ε]r[o]	Dossier	D[o]ss[i]'[e]	*[dosi'er]	
Escàner	[ə]s'c[a]n[ε]r	[ə]s'c[a]n[ε]r	Òpera	'[o]p[ε]r[ə]	'[o]p[ε]r[ə]	
Estrès	[ə]s'tr[ε]s	[ə]s'tr[ε]s	Consola	C[u]n's[ə]l[ə]	'C[o]ns[u]l[ə]	
Pòster	'P[ə]st[ε]r	'P[ə]st[ε]r	Gueto	'Gu[ε]t[o]	'Gu[ε]t[o]	
Paté	P[ə]'t[ε]	P[ə]'t[ε]	Gasoil	G[ə]'s[o]j[l]	*[gə'zɔλ]	
Vàter	'V[a]t[ε]r	'V[a]t[ε]r	Xassís	X[ə]s's[i]s	'X[a]ss[i]s	
Bàsquet	'B[a]squ[ε]t	'B[a]squ[ε]t	Al·leluia	[ə]l·l[ə]'l[u]jə]	[ə]l·l[ə]'l[u]jə]	
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	Tiquet	T[i]'qu[ε]t	'T[i]qu[ε]t	
Còctel	'C[o]ct[ε]l	'C[o]ct[ε]l	Xofer	'X[o]f[ə]r	'X[o]f[ε]r	
Pòquer	'P[o]qu[ε]r	'P[o]qu[ε]r	Tresillo	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Tr[ə]'s[i]ll[u]	
Gaspatxo	G[a]s'p[a]tx[o]	*[gaθ'patʃo]	Beisbol	'B[ε]sb[o]l	'B[ε]sb[o]l	
Casset	*[kə'zɛt]	C[ə]s's[ε]t	Espagueti	[ə]sp[ə]'gu[ε]t[i]	[ə]sp[ə]'gu[ε]t[i]	
Consomé	C[u]ns[u]m[ε]	C[o]ns[o]m[ε]	Túnel	'T[u]n[ə]l	'T[u]n[ε]l	
Extracte dels resultats obtinguts						
10	Pronúncies normatives	10	Error d'accentuació	2	Error en consonants (*)	1
17	Pronúncies normatives	5	Error d'accentuació	5	Error en consonants (*)	4

Taula núm. 7 Entrevistats 2, 4, 5 i 6 de la comarca del Maresme

Manlleu	Transcripció entrevista 2	Transcripció entrevista 4	Transcripció entrevista 5	Transcripció entrevista 6
Futbol	F[u]t'b[ɔ]l	F[u]t'b[ɔ]l	F[u]t'b[ɔ]l	'F[u]tb[ɔ]l
Bolero	B[o]'l[e]r[o]	B[o]'l[e]r[o]	B[o]'l[e]r[o]	B[o]'l[e]r[o]
Escàner	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s
Pòster	'P[ɔ]st[e]r	'P[ɔ]st[e]r	'P[ɔ]st[e]r	'P[ɔ]st[e]r
Paté	P[ə]'t[e]	P[ə]'t[e]	P[ə]'t[e]	P[ə]'t[e]
Vàter	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r
Bàsquet	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[ɔ]ct[e]l	'C[ɔ]ct[e]l	'C[ɔ]ct[e]l	'C[ɔ]ct[e]l
Pòquer	'P[ɔ]qu[e]r	'P[ɔ]qu[e]r	'P[ɔ]qu[e]r	'P[ɔ]qu[e]r
Gaspatxo	G[ə]s'p[a]tx[u]	G[ə]s'p[a]tx[u]	G[ə]s'p[a]tx[u]	G[ə]s'p[a]tx[u]
Casset	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]
Consomé	C[ɔ]ns[u]'m[e]	C[un]s[u]'m[e]	C[ɔ]ns[o]'m[e]	C[un]s[u]'m[e]
Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[e]	X[i]mp[ə]n'z[e]	X[i]mp[ə]n'z[e]	X[i]mp[ə]n'z[e]
Dossier	D[ɔ]ss[i]'[e]	*[dosi'er]	D[ɔ]ss[i]'[e]	*[dosi'er]
Òpera	'[ɔ]p[er]ə	'[ɔ]p[er]ə	'[ɔ]p[er]ə	'[ɔ]p[er]ə
Consola	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	'C[ɔ]ns[u]l[ə]
Gueto	'Gu[ɛ]t[u]	'Gu[ɛ]t[u]	'Gu[ɛ]t[u]	'Gu[ɛ]t[ɔ]
Gasoil	G[ə]'s[ɔj]l	*[gə'zɔl]	G[ə]'s[ɔj]l	G[ə]'s[ɔj]l
Xassís	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s
Al·leluia	[ə]·l[e]'l[u]jə	[ə]·l[e]'l[u]jə	[ə]·l[ə]'l[u]jə	[ə]·l[e]'l[u]jə
Tiquet	'T[i]qu[e]t	'T[i]qu[e]t	T[i]'qu[ɛ]t	T[i]'qu[ɛ]t
Xofer	'X[ɔ]f[e]r	'X[ɔ]f[e]r	'X[ɔ]f[e]r	'X[ɔ]f[e]r
Tresillo	*[trə'siɫu]	Tr[ə]'s[i]l[u]	*[trə'siɫu]	*[trə'siɫu]
Beisbol	'B[ej]sb[ɔ]l	'B[ej]sb[ɔ]l	'B[ej]sb[ɔ]l	'B[ej]sb[ɔ]l
Espaguetí	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]'gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l

Extracte dels resultats obtinguts

2	Pronúncies normatives	9	Error d'accentuació	5	Error en consonants (*)	2
4	Pronúncies normatives	11	Error d'accentuació	5	Error en consonants (*)	3
5	Pronúncies normatives	11	Error d'accentuació	4	Error en consonants (*)	2
6	Pronúncies normatives	9	Error d'accentuació	4	Error en consonants (*)	3

Taula núm. 8 Entrevistats 1, 12 i 13 de la comarca del Gironès

Manlleu	Transcripció entrevista 1	Transcripció entrevista 12	Transcripció entrevista 13
Futbol	F[u]t'b[ɔ]l	F[u]t'b[ɔ]l	ˈF[u]tb[ɔ]l
Bolero	B[ɔ]l'le[r]o	B[ɔ]l'le[r]o	B[ɔ]l'le[r]o
Escàner	[ə]s'c[a]n[ɛ]r	[ə]s'c[a]n[ɛ]r	[ə]s'c[a]n[ɛ]r
Estrès	[ə]s'tr[ɛ]s	[ə]s'tr[ɛ]s	[ə]s'tr[ɛ]s
Pòster	'P[ɔ]st[ɛ]r	'P[ɔ]st[ɛ]r	'P[ɔ]st[ə]r
Paté	P[ə]t[ɛ]	P[ə]t[ɛ]	ˈP[a]t[ɛ]
Vàter	'V[a]t[ɛ]r	'V[a]t[ɛ]r	'V[a]t[ɛ]r
Bàsquet	'B[a]squ[ɛ]t	'B[a]squ[ɛ]t	'B[a]squ[ɛ]t
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[ɔ]ct[ɛ]l	'C[ɔ]ct[ɛ]l	'C[ɔ]ct[ɛ]l
Pòquer	'P[ɔ]qu[ɛ]r	'P[ɔ]qu[ɛ]r	'P[ɔ]qu[ɛ]r
Gaspatxo	G[ə]s'p[a]tx[ɔ]	*[gəθ'patʃo]	G[ə]s'p[a]tx[ɔ]
Casset	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]
Consomé	C[ɔ]ns[ɔ]m[ɛ]	C[ɔ]ns[ɔ]m[ɛ]	C[ɔ]ns[ɔ]m[ɛ]
Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[ɛ]	X[i]mp[ə]n'z[ɛ]	X[i]mp[ə]n'z[ɛ]
Dossier	D[ɔ]ss[i]'[ɛ]	D[ɔ]ss[i]'[ɛ]	D[ɔ]ss[i]'[ɛ]
Òpera	'[ɔ]p[ɛ]r[ə]	'[ɔ]p[ɛ]r[ə]	'[ɔ]p[ɛ]r[ə]
Consola	C[ɔ]n's[ɔ]l[ə]	C[ɔ]n's[ɔ]l[ə]	ˈC[ɔ]ns[ɔ]l[ə]
Gueto	'Gu[ɛ]t[ɔ]	'Gu[ɛ]t[ɔ]	'Gu[ɛ]t[ɔ]
Gasoil	*[gə'zoʎ]	G[ə]s'ojl	G[ə]s'ojl
Xassís	ˈX[a]ss[i]s	ˈX[a]ss[i]s	ˈX[a]ss[i]s
Al·leluia	[ə]l·le'l[u]ja	[ə]l·le'l[u]ja	[ə]l·le'l[u]ja
Tiquet	T[i]qu[ɛ]t	ˈT[i]qu[ɛ]t	ˈT[i]qu[ɛ]t
Xofer	X[u]f[ɛ]r	ˈX[ɔ]f[ɛ]r	ˈX[ɔ]f[ɛ]r
Tresillo	Tr[ə]s[i]ll[u]	Tr[ə]s[i]ll[u]	Tr[ə]s[i]ll[u]
Beisbol	ˈB[ej]sb[ɔ]l	ˈB[ej]sb[ɔ]l	ˈB[ej]sb[ɔ]l
Espagueti	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[ə]l	'T[u]n[ɛ]l	'T[u]n[ɛ]l

Extracte dels resultats obtinguts

1	Pronúncies normatives	11	Error d'accentuació	3	Error en consonants (*)	2
12	Pronúncies normatives	8	Error d'accentuació	4	Error en consonants (*)	2
13	Pronúncies normatives	6	Error d'accentuació	6	Error en consonants (*)	1

Taula núm. 9 Entrevistats 11, 14 i 15 de la comarca del Gironès (i2)

Manlleu	Transcripció entrevista 14	Transcripció entrevista 11	Transcripció entrevista 15
Futbol	'F[u]tb[o]l	ˈF[u]tb[o]l	F[u]tˈb[o]l
Bolero	B[o]l[e]r[o]	B[o]l[e]r[o]	B[o]l[e]r[o]
Escàner	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s
Pòster	'P[o]st[e]r	'P[o]st[e]r	'P[o]st[e]r
Paté	P[a]t[ɛ]	P[a]t[ɛ]	P[a]t[ɛ]
Vàter	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r
Bàsquet	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l
Pòquer	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r
Gaspatxo	G[ə]s'p[a]tx[o]	G[ə]s'p[a]tx[u]	G[ə]s'p[a]tx[o]
Casset	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]
Consomé	C[ɔ]ns[ɔ]m[e]	C[u]ns[u]m[e]	C[ɔ]ns[u]m[ɛ]
Ximpanzé	*[ʃimpən'se]	X[i]mp[a]n'z[ɛ]	X[i]mp[a]n'z[ɛ]
Dossier	*[duzi'e]	D[u]ss[i]'[e]	D[ɔ]ss[i]'[e]
Òpera	'[o]p[e]r[ə]	'[o]p[e]r[ə]	'[o]p[e]r[ə]
Consola	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	C[u]n's[ɔ]l[ə]	C[u]n's[ɔ]l[ə]
Gueto	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]
Gasoil	*[gə'zɔl]	G[ə]s'ɔj[l]	G[ə]s'ɔj[l]
Xassís	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s
Al·leluia	[ə]l·l[e]l[u]j[ə]	[ə]l·l[ə]l[u]j[ə]	[ə]l·l[ə]l[u]j[ə]
Tiquet	'T[i]qu[e]t	'T[i]qu[e]t	'T[i]qu[e]t
Xofer	'X[o]f[e]r	'X[o]f[e]r	'X[o]f[e]r
Tresillo	Tr[ə]s[i]ll[u]	Tr[ə]s[i]ll[u]	Tr[ə]s[i]ll[u]
Beisbol	'B[e]sb[o]l	'B[e]sb[o]l	'B[e]sb[o]l
Espagueti	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[ə]l	'T[u]n[e]l	'T[u]n[ə]l

Extracte dels resultats obtinguts

14	Pronúncies normatives	4	Errors d'accentuació	6	Errors en consonants (*)	3
11	Pronúncies normatives	8	Errors d'accentuació	5	Errors en consonants (*)	1
15	Pronúncies normatives	7	Errors d'accentuació	4	Errors en consonants (*)	1

Taula núm. 10 Entrevistats 3, 8 i 9 de la comarca del Pla de l'Estany

Manlleu	Transcripció entrevista 3	Transcripció entrevista 8	Transcripció entrevista 9
Futbol	F[u]t'b[ɔ]l	F[u]t'b[o]l	F[u]t'b[o]l
Bolero	B[o]l'e]r[o]	B[o]l'e]r[o]	B[o]l'e]r[o]
Escàner	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[ɛ]s
Pòster	'P[ɔ]st[e]r	'P[o]st[e]r	'P[o]st[e]r
Paté	P[ə]t'ɛ]	P[ə]t'ɛ]	P[ə]t'ɛ]
Vàter	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r
Bàsquet	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[ə]t
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l
Pòquer	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r
Gaspaxo	*[gəθ'patʃo]	*[gəθ'patʃo]	*[gəθ'patʃo]
Casset	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]
Consomé	C[o]ns[o]m[e]	C[o]ns[o]m[e]	C[o]ns[o]m[e]
Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[ɛ]	*[ʃimpan'θe]	*[ʃimpan'θe]
Dossier	D[u]ss[i]'[e]	*[dosi'er]	D[u]ss[i]'[e]
Òpera	'[o]p[e]r[ə]	'[o]p[e]r[ə]	'[ɔ]p[ə]r[ə]
Consola	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	'C[ɔ]ns[u]l[ə]	'C[ɔ]ns[u]l[ə]
Gueto	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]
Gasoil	*[gə'zoɫ]	*[gə'zoɫ]	*[gə'zoɫ]
Xassís	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s
Al·leluia	[ə]l·l[e]l[u]j[ə]	[ə]l·l[e]l[u]j[ə]	[a]l·l[e]l[u]j[ə]
Tiquet	'T[i]qu[e]t	'T[i]qu[e]t	T[i]qu[ɛ]t
Xofer	'X[ɔ]f[e]r	'X[ɔ]f[e]r	'X[ɔ]f[e]r
Tresillo	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Tr[ə]'s[i]ll[u]
Beisbol	'B[e]sb[o]l	'B[e]sb[o]l	'B[e]sb[o]l
Espagueti	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]	[e]sp[a]gu[e]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ɛ]t[i]
Túnel	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l	'T[u]n[ə]l

Extracte dels resultats obtinguts

3	Pronúncies normatives	6	Error d'accentuació	5	Error en consonants (*)	3
8	Pronúncies normatives	3	Error d'accentuació	5	Error en consonants (*)	5
9	Pronúncies normatives	10	Error d'accentuació	4	Error en consonants (*)	4

Taula núm. 11 Entrevistats 18, 19 i 20 de la comarca del Pla de l'Estany (i2)

Manlleu	Transcripció entrevista 18	Transcripció entrevista 19	Transcripció entrevista 20
Futbol	F[u]t'b[o]l	ˈF[u]tb[o]l	F[u]t'b[o]l
Bolero	B[u]l[e]r[u]	B[o]l[e]r[o]	B[o]l[e]r[o]
Escàner	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r	[ə]s'c[a]n[e]r
Estrès	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s	[ə]s'tr[e]s
Pòster	'P[ɔ]st[e]r	'P[ɔ]st[e]r	'P[ɔ]st[e]r
Paté	P[ə]t'ε	P[ə]t'ε	P[ə]t'ε
Vàter	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r	'V[a]t[e]r
Bàsquet	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t	'B[a]squ[e]t
Esprai	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]	[ə]s'pr[aj]
Còctel	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l	'C[o]ct[e]l
Pòquer	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r	'P[o]qu[e]r
Gaspatxo	G[ə]s'p[a]tx[u]	G[ə]s'p[a]tx[o]	G[ə]s'p[a]tx[u]
Casset	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]	*[kə'zɛt]
Consomé	C[u]ns[u]m[e]	C[u]ns[u]m[e]	C[o]ns[o]m[e]
Ximpanzé	X[i]mp[ə]n'z[e]	X[i]mp[ə]n'z[e]	X[i]mp[ə]n'z[e]
Dossier	D[o]ss[i]'[e]	D[o]ss[i]'[e]	D[o]ss[i]'[e]
Òpera	'[o]p[e]r[ə]	'[o]p[e]r[ə]	'[o]p[e]r[ə]
Consola	'C[o]ns[u]l[ə]	C[u]n's[ɔ]l[ə]	C[u]n's[ɔ]l[ə]
Gueto	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]	'Gu[e]t[o]
Gasoil	*[gə'zɔl]	*[gə'zɔl]	G[ə]s'ojl
Xassís	'X[a]ss[i]s	'X[a]ss[i]s	X[a]s's[i]s
Al·leluia	[ə]l·l[e]l[u]jə	[ə]l·l[e]l[u]jə	[a]l·l[e]l[u]jə
Tiquet	T[i]'qu[ε]t	ˈT[i]qu[ε]t	T[i]'qu[ε]t
Xofer	'X[o]f[e]r	X[u]'f[e]r	X[u]'f[e]r
Tresillo	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Tr[ə]'s[i]ll[u]	Tr[ə]'s[i]ll[u]
Beisbol	'B[e]sb[o]l	'B[e]sb[o]l	B[ə]j's'b[ɔ]l
Espagueti	[ə]sp[ə]gu[ε]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ε]t[i]	[ə]sp[ə]gu[ε]t[i]
Túnel	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l	'T[u]n[e]l

Extracte dels resultats obtinguts

18	Pronúncies normatives	8	Errors d'accentuació	4	Errors en consonants (*)	2
19	Pronúncies normatives	7	Errors d'accentuació	4	Errors en consonants (*)	2
20	Pronúncies normatives	11	Errors d'accentuació	0	Errors en consonants (*)	1

A continuació, hem redactat les corresponents anàlisis a partir dels resultats obtinguts de les entrevistes realitzades. Per tal d'establir un ordre i no barrejar conceptes, hem distribuït l'anàlisi en quatre blocs degudament diferenciats segons la temàtica tractada. En el primer bloc hem tractat els diferents problemes percebuts des del punt de vista de les vocals àtones, el segon bloc hem fet el mateix però des del vessant de les vocals tòniques i el tercer ho hem fet des del punt de vista del desplaçament incorrecte de l'accent. En el quart apartat hem anotat els errors més destacats que hem percebut des del punt de vista del sistema fonètic consonàntic.

7.1. Resultats del sistema vocàlic àton

Hem confeccionat 4 taules diferents on hem reflectit, des de la perspectiva del vocalisme àton, els diferents problemes detectats en la pronúncia en el moment de fer les entrevistes. Les taules estan dividides a partir de les diferents posicions que pot adoptar una vocal àtona en un manlleu.

Taula núm. 12(a) Manlleus plans acabats en vocal àtona.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
Escàn[ə]r	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Pòst[ə]r	1/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Vàt[ə]r	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Bàsqu[ə]t	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Còct[ə]l	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Pòqu[ə]r	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Tún[ə]l	3/6	1/6	0/1	1/2	0/1	0/4

Els resultats obtinguts els hem traslladat a la taula 12(a), en què podem veure que la gran majoria dels entrevistats no fan la corresponent reducció vocàlica en els manlleus quan la vocal neutra es troba a final de mot. La tendència ha estat pronunciar una *e* tancada [e]. Aquest fenomen es produeix degut a la forta influència de la llengua de procedència de cada manlleu, que ha arrelat molt en el registre col·loquial del català central. Així el filòleg J. Coromines (1983:97) mostra la seva disconformitat amb aquest tipus de pronúncies: “Altres detalls de pronunciació acastellanada, amb els quals no es

pot transigir: dir *Vives, Balmes, cine*, etc., amb *e* castellana [...]”. En la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, confeccionat per l’IEC (1999:16) ens diu que: “No és recomanable la pronúncia en els parlars orientals, d’una *e* tancada en comptes d’una vocal neutra en la síl·laba final de mots cultes com *frase, examen, càncer, classe*, etc. Aquesta afirmació és igualment ratificada per la CCMA, en el seu llibre d’estil, *el català a TV3* (1995:13): “Tot i que en els casos següents hi ha vacil·lació en la parla comuna, a nivell formal és recomanable la neutralització: Estrangerismes, termes erudits i marques d’origen estranger”.

Taula núm. 12(b) Manlleus plans acabats en vocal àtona.

Manlleu	Gironès	Pla de l’Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
Boler[u]	0/6	1/6	0/1	0/2	1/1	0/4
Gaspatx[u]	1/6	2/6	0/1	0/2	0/1	4/4
Guet[u]	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	3/4
Tresill[u]	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4

Igual que en els exemples de la taula 12(a) que acabem d’esmentar, de manca de reducció de vocal neutra a final de mot, aquest fenomen també ens passa quan trobem escrita una *o* a final de mot en posició àtona, que segons la normativa ha de passar a pronunciar-se [u]. El llibre d’estil de la CCMA (1995:15) comenta aquest fenomen dient que: “Es pronuncien u les o en posició no accentuada (àtones)⁴. Segons els resultats que ens ofereix la taula 12(b), la gran majoria dels entrevistats ha tingut la tendència a no fer la neutralització en els manlleus *bolero, gaspatxo* i *gueto* per la influència de la llengua castellana, a diferència de *tresillo* que tothom l’ha pronunciat de manera correcta. Aquest fenomen és advertit per Daniel Recasens (1993:90): “L’aparició de les pronúncies vocàliques no reduïdes [e] i [o] (en lloc de [ə] i [u]) és freqüent en síl·laba final de cultismes, préstecs lèxics [...]”.

⁴ Assenyalar que el llibre d’estil de la CCMA ens mostra algunes excepcions molt concretes en què no és necessària la neutralització.

Ara bé, en aquest cas, els resultats de la taula 12(b) no han estat tan allunyats de la normativa, com ho han estat els resultats de la taula 12(a). Hi ha hagut un tant per cent més alt de pronúncies regides per la normativa, sobretot per part d'alguns dels entrevistats del Maresme, del Gironès i del Pla de l'Estany.

Taula núm. 12(c) Reducció vocàlica [ə] en posició pretònica.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
[ə]scàner	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4
[ə]sprai	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4
G[ə]spatxo	5/6	3/6	0/1	0/2	0/1	4/4
Ximp[ə]nzé	4/6	6/6	0/1	½	0/1	4/4
[ə]l·l[ə]luia	2/6	0/6	0/1	2/2	0/1	1/4
B[ə]sbol	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	0/4
[ə]sp[ə]gueti	6/6	5/6	1/1	2/2	1/1	4/4

Taula núm. 12(d) Reducció vocàlica [u] en posició pretònica.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
B[u]lero	0/6	1/6	0/1	0/2	1/1	0/4
C[u]ns[u]mé	1/6	2/6	0/1	1/2	0/1	2/4
D[u]ssier	3/6	2/6	0/1	0/2	0/1	0/4

Abans hem esmentat la neutralització en els manlleus que tenen la vocal neutra a final de mot, doncs bé, aquest fenomen també es pot produir quan la vocal neutra es troba a l'interior o bé a principi de mot, en ambdós casos en posició pretònica, com es pot veure en els exemples de la taula 12(c) amb resultats prou significatius. Dels sis manlleus seleccionats, només n'hi ha hagut dos, *escàner* i *esprai*, que tots els entrevistats han fet la corresponent neutralització de la vocal neutra inicial, la resta de manlleus els han presentat més dificultats. Hi havia dos manlleus, *al·leluia* i *espagueti* que requeria fer dues neutralitzacions i hem obtingut resultats força dispars. Mentre que el manlleu *espagueti* gairebé tothom l'ha pronunciat de manera normativa, només hi ha hagut un entrevistat que l'ha pronunciat fora de l'estandard de la normativa, pronunciant les dues

vocals neutres com *e* tancada i l'altra com una *a* [e]sp[a]gu[e]ti. Per un altre costat el manlleu *al·leluia*, en què també s'han de fer dues neutralitzacions, és el que ha presentat més dificultats per als entrevistats. N'hi ha hagut molt pocs que hagin fet les dues neutralitzacions, [ə]l·l[ə]luia, mentre que la resta o neutralitzaven la primera o bé la segona vocal. Per altra banda un altre dels manlleus que ha presentat més dificultats, ja que només hi ha hagut una pronúncia correcta des del punt de vista de la normativa, ha estat *beisbol*. És un manlleu en què s'ha de fer una neutralització pretònica dins d'un diftong decreixent, b[ə]jsbol.

A la taula 12(d) hi ha tres exemples de manlleus, *bolero*, *consomé* i *dossier* que segons la normativa, s'ha de fer la corresponent neutralització de la /o/ i /ɔ/ en posició pretònica, convertint-la en una [u]. A la taula 12(c) hi ha hagut força entrevistats que han fet la neutralització de la vocal neutra dels manlleus de manera normativa, però a la taula 12(d), hi ha hagut un percentatge molt elevat d'entrevistats que no han fet les neutralitzacions de les vocals /o/ i /ɔ/ en /u/. Aquest procés de reducció de vocals en posició preaccentuada, Daniel Recasens (1993:91) ens diu el següent: “[...] per la seva banda, les vocals preaccentuades i postaccentuades de mots com *efemèride*, *onomàstica*, *cicerone*... experimenta un nombre variable de reduccions segons si l'estil de parla és genuïnament català o més afectat i acastellanat”.

Per finalitzar aquest apartat dedicat al vocalisme àton hem fet un exercici retrospectiu perquè ens ha vingut a la memòria una pronúncia que recordo haver sentit molts cops a gent d'aquest país que avui dia tenen una edat molt avançada o que malauradament ja no estan entre nosaltres. Dels vint-i-vuit manlleus que han estat objecte de pronúncia i d'anàlisi n'hi ha hagut un, *futbol*, que recordo haver sentit pronunciar moltes vegades, però d'una manera molt característica que cap dels entrevistats ha fet i que no pertany a cap tipus de procés fonològic: f[o]t'b[o]l. Des del punt de vista de l'accentuació, no pateix cap desplaçament incorrecte de l'accent, per tant està ben pronunciat. Ara bé, el gran tret diferenciador era el fonema de la primera vocal àtona /u/, que normativament sabem que tant en posició tònica com àtona es pronuncia sempre /u/, i no pateix cap tipus de modificació, doncs bé, recordo haver-ho escoltat com una [o]. Això vol dir, que molta gent pronunciava aquest manlleu obviant la neutralització de la vocal àtona. Malgrat trobar-nos davant d'un fenomen fonològic no contemplat, sí que podem dir que

té una explicació i un raonament des del punt de vista lèxic. I ho entenem així, perquè el fet de pronunciar una paraula, en aquest cas d'origen anglès, per a ells representava una dificultat afegida.

7.2. Resultats del sistema vocàlic tònic

A continuació hem confeccionat tres taules, en què a partir de les diferents posicions que pot tenir una vocal tònica dins un manlleu, hem volgut plasmar els errors més freqüents que han comès els entrevistats al voltant de les vocals mitjanes e i o obertes i e i o tancades que s'allunyen de la normativa de la llengua catalana.

Taula núm. 13(a) Manlleus aguts acabats en vocal.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
Pat[e]	2/6	0/6	0/1	0/2	1/1	4/4
Pat[ɛ]	4/6	6/6	1/1	2/2	0/1	0/4
Consum[e]	5/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4
Consum[ɛ]	1/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Ximpanz[e]	3/6	5/6	1/1	1/2	1/1	4/4
Ximpanz[ɛ]	3/6	1/6	0/1	1/2	0/1	0/4

En aquesta taula, la número 13(a), estan reflectits tota una sèrie de manlleus aguts acabats en e, els quals tots són gal·licismes i que, malgrat que són aguts, la seva pronúncia s'ha de fer amb [e] i no amb [ɛ] com han fet alguns dels entrevistats. A pesar que la normativa diu que en la majoria de mots aguts acabats en e aquesta ha de ser oberta, doncs bé, aquests gal·licismes són una clara excepció. Aquest aspecte fonètic és comentat per Pep Serra (1996:277) en la seva tesi doctoral: “Hi ha un subconjunt de mots aguts acabats en vocal [...] en general són paraules que el català ha manllevat d'altres llengües i la majoria provenen del francès. L'excepcionalitat d'aquests mots respecte de l'accent s'ha de relacionar sens dubte amb el seu origen també excepcional”. El resultat entre comarques ha estat bastant dispar i el timbre de la e l'han pronunciat tan obert com tancat. Mentre que els entrevistats de la província de Barcelona (Maresme i Barcelonès), sense excepció, han efectuat totes les pronúncies amb [e], els que corresponen a la província de Girona (Gironès, Pla de l'Estany, Baix Empordà i La Selva) el resultat ha estat més repartit, amb una certa tendència més significativa a

pronunciar-ho amb [ɛ]. Aquesta alternança tímbrica és comentada per Daniel Recasens (1993:82): “A les zones del dialecte oriental [...] un bon nombre de formes lèxiques presenten alternança entre les pronúncies tancada i oberta de *e* i *o* accentuades segons el parlant, l'àrea geogràfica...”.

Taula núm. 13(b) Manlleus aguts acabats en consonant.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
Futb[ɔ]l	2/6	1/6	0/1	0/2	1/1	4/4
Futb[o]l	4/6	5/6	1/1	2/2	0/1	0/4
Estr[ɛ]s	2/6	1/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Estr[e]s	4/6	5/6	1/1	2/2	1/1	4/4
Tiqu[ɛ]t	1/6	3/6	0/1	1/2	0/1	2/4
Tiqu[e]t	5/6	3/6	1/1	1/2	1/1	2/4
Beisb[ɔ]l	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	4/4
Beisb[o]l	6/6	5/6	1/1	2/2	1/1	0/4

A la taula 13(b) podem veure els manlleus aguts acabats en consonant que segueixen el patró general de la llengua on les *e* i les *o* es pronuncien obertes. Ara bé, en aquesta taula incorporem el timbre de la *o*. Segons els resultats obtinguts es desprèn que hi ha una certa tendència al timbre obert de la *o* en les comarques de la província de Barcelona. El contrari passa en la resta de comarques de la demarcació de Girona, on la gran majoria pronuncien les *o* obertes i tancades de la mateixa manera, amb major tendència a fer-la tancada. Joan Veny (2012:31): “D'altra banda, algunes poblacions com Banyoles, Roses i Figueres, han neutralitzat l'oposició /o/ ~ /ɔ/. Així pronuncien igual *sou* (del verb ésser) que *sou* 'retribució'”.

Taula núm. 13(c) Manlleus plans i esdrúixols.

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
C[ɔ]ctel	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	4/4
C[o]ctel	6/6	5/6	1/1	2/2	1/1	0/4
Gu[ɛ]to	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	3/4

Gu[e]to	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	1/4
P[ɔ]ster	1/6	4/6	1/1	2/2	1/1	4/4
P[o]ster	5/6	2/6	0/1	0/2	0/1	0/4
P[ɔ]quer	0/6	0/6	1/1	0/2	0/1	4/4
P[o]quer	6/6	6/6	0/1	2/2	1/1	0/4
[ɔ]pera	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	4/4
[o]pera	6/6	5/6	1/1	2/2	1/1	0/4
Cons[ɔ]la	2/6	2/6	0/1	1/2	0/1	0/4
Cons[o]la	2/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Espagu[ɛ]ti	6/6	5/6	1/1	2/2	1/1	4/4
Espagu[e]ti	0/6	1/6	0/1	0/2	0/1	0/4

En la taula referenciada com a 13(c) hem inclòs mots plans i esdrúixols en què la normativa diu que es continua seguint el patró de la llengua i les vocals mitjanes s'han de pronunciar obertes. Ara bé, pel que fa a la *o*, la tendència ha estat que a les comarques de la província de Girona la gran majoria han pronunciat el timbre de la *ɔ* tancada. Tal i com ens ho assenyala Pilar Prieto (2001:10): “Si us hi fixeu, per molts parlars gironins és especialment difícil distingir entre les variants oberta i tancada de la *o*”. A diferència dels parlars de la província de Barcelona que segons en comenta Joan Veny (2012:39): “En l'àmbit del vocalisme, crida l'atenció que en alguns casos el timbre de la *e* i de la *o* oscil·len entre tancat i obert [...] Hi ha una forta tendència, però, a decantar-se pel timbre obert (en referència a la *o*)”.

En el cas de les *e*, en aquesta posició de les paraules planes i/o esdrúixoles, hi ha hagut un criteri bastant homogeni entre províncies i han equilibrat el resultat de les pronúncies normatives amb les que no ho són. Em refereixo al fet que en dos dels manlleus que pertanyen a aquesta graella (*gueto* i *espagueti*) hi ha hagut certa unanimitat en pronunciar de manera incorrecta *gueto* i de manera correcta *espagueti*. L'única incidència, sense importància, que hi ha hagut al voltant del manlleu *espagueti* ha estat que algun dels entrevistats l'han pronunciat en plural (*espaguetis*), però no s'ha contemplat en cap de les graelles de les transcripció perquè hem considerat que no tenia cap tipus de repercussió en el context del treball.

7.3. Resultats del desplaçament incorrecte de l'accent

En aquest apartat d'anàlisi dels resultats obtinguts, hem volgut fer-hi constar els manlleus que han patit un desplaçament incorrecte de l'accent. L'accent és un tret fonològic que té com a finalitat posar en relleu un so o un grup de sons. En les transcripcions fonètiques ho hem indicat amb ['] davant la síl·laba afectada. Les paraules en llengua catalana tenen les seves regles al voltant de l'accentuació, doncs bé, el mateix passa amb els manlleus que s'han adaptat a l'ortografia catalana.

Per tal de plasmar els resultats, hem confeccionat una taula, la número 14, en la qual hem marcat de color verd els manlleus correctament accentuats i de color vermell els manlleus que han patit un desplaçament incorrecte de l'accent. A la part superior de la graella hi podem veure les diferents comarques i dins a cada casella el número d'encerts i d'errors en base al número d'entrevistats de cada demarcació. Convé destacar que només en el cas del manlleu *xofer*, s'accepten dos tipus de pronúncies, una d'aguda i l'altra de plana, és per això que totes dues estan assenyalades de color verd.

Taula 14

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
Fut'bol	2/6	1/6	0/1	2/2	1/1	3/4
'Futbol	4/6	5/6	1/1	0/2	0/1	1/4
Ti'quet	1/6	2/6	0/1	1/2	0/1	2/4
'Tiquet	5/6	4/6	1/1	1/2	1/1	2/4
Beis'bol	0/6	1/6	1/1	0/2	0/1	0/4
'Beisbol	6/6	5/6	0/1	2/2	1/1	4/4
Pa'te	5/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4
'Pate	1/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
Con'sola	4/6	2/6	0/1	½	0/1	0/4
'Consola	2/6	4/6	1/1	½	1/1	4/4
Xas'sis	0/6	1/6	0/1	½	0/1	0/4
'Xassis	6/6	5/6	1/1	½	1/1	4/4
Xo'fer	1/6	2/6	0/1	0/2	0/1	0/4
'Xofer	5/6	4/6	1/1	2/2	1/1	4/4

Tots els entrevistats, en algun moment de l'entrevista, han fet un desplaçament incorrecte de l'accent. La sorpresa l'hem tingut en la pronúncia del manlleu *paté* per part de l'entrevistat número 13 que ha pronunciat dues vocals tòniques 'p[a]t[e], sense neutralitzar la primera vocal, la qual cosa ha fet que hàgim quedat bastant sorpresos quan hem escoltat aquesta pronúncia que fins aleshores no havíem sentit mai. La resta d'errors pertanyen a les típiques pronúncies del llenguatge col·loquial. Segons Recasens (1993:206): “Hi ha mots aguts segons la normativa que solen fer-se plans (*xofer, futbol, oboè, iber*), mots plans pronunciat sovint amb accent sobre la darrera síl·laba (*magnetòfon, rèptil, tèxtil, míssil, termòstat, monòlit*), mots esdrúixols que esdevenen plans (*èczema, rombòedre, període, aurèola, Pèricles*) [...]”

És evident que aquesta qüestió del desplaçament incorrecte de l'accent també és un senyal prou significatiu de l'adaptació dels manlleus a la nostra llengua. Pep Serra (1996:312) a la seva tesi doctoral en fa referència: “L'adaptació de mots d'altres llengües proporciona, doncs, una prova addicional de l'existència d'una jerarquia de principis responsables de l'assignació de l'accent”. Una explicació que justifica aquest fenomen el podem trobar en la forta influència de la llengua de procedència de cada manlleu, que sense adonar-se'n, la persona busca aquest punt de referència per equivocació. Tot i fer referència a cultismes, l'Institut d'Estudis Catalans també se'n fa ressò, IEC (1999:21): “No són recomanables la dislocació de l'accent en cultismes”.

7.4. Resultats a considerar del sistema consonàntic

Malgrat ser un aspecte inicialment no contemplat dins la temàtica principal d'aquest TFG, finalment hem cregut necessari d'incloure aquest apartat i hem esmentat els errors que han comès els entrevistats, la majoria dels quals han estat molt repetits, des del punt de vista de la fonètica de les consonants i que no són admesos pels organismes estandarditzadors de la llengua catalana.

Com en els altres casos, hem confeccionat una taula on podem veure a la part esquerra la transcripció correcta del manlleu, seguida de les diferents transcripcions errònies des del punt de vista consonàntic que s'han produït durant les entrevistes. Si algun entrevistat ha pronunciat el manlleu de manera incorrecta, atribuint l'error a les vocals i/o accentuació, no ha estat reflectit en aquesta taula. Això ha fet que en algun dels

manlleus la suma d'errors i d'encerts no coincideixi amb el número total dels entrevistats.

Taula 15

Manlleu	Gironès	Pla de l'Estany	Baix Empordà	La Selva	Barcelonès	Maresme
[gəs'patfu]	1/6	2/6	0/1	0/2	0/1	4/4
[gaθ'patfo]	1/6	3/6	1/1	1/2	1/1	0/4
[gəs'patfo]	4/6	1/6	0/1	1/2	0/1	0/4
[kə'sæt]	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
[kə'zæt]	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	4/4
[ʃimpən'ze]	2/6	3/6	0/1	0/2	0/1	4/4
[ʃimpən'se]	1/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
[ʃimpən'θe]	0/6	2/6	1/1	1/2	1/1	0/4
[dusi'e]	3/6	2/6	0/1	0/2	0/1	0/4
[dosi'er]	0/6	1/6	0/1	1/2	1/1	2/4
[duzi'e]	1/6	0/6	0/1	0/2	0/1	0/4
[gəz'oɟl]	4/6	1/6	0/1	1/2	1/1	3/4
[gə'zoɫ]	2/6	5/6	1/1	2/2	0/1	1/4
[trə'ziɫu]	6/6	6/6	1/1	2/2	1/1	1/4
[trə'siɫu]	0/6	0/6	0/1	0/2	0/1	3/4

Els errors més destacables des del punt de vista de la fonètica de les consonants i que hem considerat que no podem obviar són els que a continuació exposem: alguns dels entrevistats han comès l'error de reproduir el so fricatiu dental sord [θ] en manlleus com ara *gaspatxo* i *ximpanzé*. És un error força freqüent a causa de la influència de la fonètica de la llengua castellana, la qual cosa ha fet que sense adonar-se'n han pronunciat aquests manlleus amb un so que no és de la llengua catalana. Aquest [θ] és un so que no és català i no pertany a l'inventari de sons de la llengua catalana, altres llengües com l'anglès (*thirteen*, *theatre*, *month*) o l'espanyol (*zapato*, *trece*, *calcetín*) sí que el tenen incorporat en el seu alfabet fonètic.

Un altre dels problemes detectats en l'audició de les entrevistes ha estat la pronúncia sonora [z] de la fricativa alveolar sorda [s], com ha estat en el cas de *casset*. A tall de curiositat, aquest ha estat l'únic manlleu que 27 dels 28 entrevistats l'han pronunciat malament i han comès el mateix error fonètic. També s'ha comès el mateix tipus d'error però a la inversa, és a dir alguns entrevistats han pronunciat de manera sorda [s] una fricativa alveolar sonora [z]. Aquest error s'ha comès en els manlleus *tresillo* i *ximpanzé*. (IEC 1990:18): “No són recomanables la pronúncia sorda de la sibilant sonora [...] la pronúncia sonora de la sibilant sorda”. Per un altre costat, cal dir que alguns parlants, principalment de les comarques gironines, han eliminat el diftong decreixent del manlleu *gasoil* i l'han substituït per una lateral palatal sonora [λ], transformant el *gasoil* en *gasol[λ]*.

Per acabar amb aquest capítol del consonantisme hem volgut tractar l'elisió de la [r] a final de mot. Daniel Recasens (1993:164): “També pot postular-se un procés obligatori d'elisió de /r/ postvocàlica final de mots aguts [...]” per continuar dient “No hi ha elisió consonàntica en el cas de vocables plans i esdrúixols, una bona part són cultismes o estrangerismes.” És el cas que ha passat amb el manlleu *dossier* en què aquesta /r/ final és muda [∅] i hi ha hagut diversos entrevistats que no han fet el corresponent emmudiment i alguns l'han acabat en bategant alveolar sonora [r] o en vibrant alveolar sonora [r]. Tot i l'existència d'aquest fenomen d'emmudiment, hem de tenir en compte que existeixen nombroses excepcions, com és el cas de la majoria de monosíl·labs (*bar*, *car*, *cor*, *or*...) i alguns mots aguts (*amor*, *favor*...). Ara bé, cal tenir en compte que hi ha dialectes que no fan l'emmudiment d'aquesta –r final i també és acceptat per la normativa. IEC (1990:20): “Són propis de l'àmbit general tant la pronúncia de –r etimològica final de mot, característica dels parlars valencians com l'emmudiment d'aquesta –r en un bon nombre de casos, propis dels altres parlars catalans.”

8. Conclusions finals

A tall d'epíleg, creiem que és el moment d'extreure les conclusions que hem arribat després de la realització d'aquest TFG, *Les vocals, els manlleus i la pronúncia normativa*. És curiós veure com la dimensió del treball s'ha anat ampliant a tots nivells, la qual cosa ens ha permès veure com el treball anava creixent, s'anava consolidant, sempre a partir de l'origen de la visió inicial que teníem al principi, que era el fet d'establir una relació entre el fenomen dels manlleus amb la fonètica de les vocals del dialecte del català central.

La perspectiva que hem donat al treball a partir de les diferents fonts de consulta utilitzades ens ha servit per palesar que si en la llengua catalana existeix un procés d'ampliació de lèxic d'una llengua, aquest és el manlleu. La nostra llengua al llarg de la seva història s'ha anat enriquint amb notables importacions de les diverses llengües amb les quals ha tingut contacte, un procés pràcticament innocu en totes les llengües. Situar l'origen del fenomen dels manlleus, entendre la seva incorporació en una llengua com la nostra i constatar que formen part d'un fenomen social com la globalització, han estat aspectes fonamentals per entendre tota la concepció que els envolta. Hem pogut constatar l'existència de diferents tipus de manlleus (calcs, xenismes...), que un manlleu pot provenir d'una llengua romanitzada (anglès, espanyol, francès, alemany, italià...) o bé d'una llengua no romanitzada (xinès, japonès, rus, àrab...). També ens hem adonat de la rellevància que tenen els diferents organismes estandarditzadors implicats (TERMCAT, IEC), que disposen dels recursos lingüístics necessaris per tal de donar solució a aquestes noves necessitats lingüístiques i poder confeccionar els diferents processos estandarditzadors amb el propòsit d'establir un model de codificació oral i escrit. A més, hem pogut comprovar el pes específic que tenen, en els darrers temps, els mitjans de comunicació orals (CCMA) a l'hora de la incorporació dels manlleus al nostre sistema lingüístic. Una de les vies d'entrada més comunes dels manlleus ha estat per la via escrita, la grafia, però en els darrers anys la via oral, la fonètica, ha tingut un pes molt influent. Des del 1985, El TERMCAT i la Secció Filològica de l'IEC són els organismes reguladors d'entrada de manlleus al corpus de la llengua catalana, d'aquesta manera s'aconsegueix que hi hagi un ordre i un criteri controlat d'entrades. Així ens ho constata en el DIEC (1995:XXXIV): “La secció filològica abans de procedir a cap

incorporació, s'assegurarà bé sobre la conveniència, sobre la viabilitat i sobre la durabilitats d'aquestes possibles nous processos de la lexicografia”.

Una de les evidències que hem pogut veure és que la pronúncia dels entrevistats està bastant allunyada de la pronúncia normativa. En el moment de fer les anàlisis dels préstecs lingüístics a partir de les entrevistes efectuades, hem constatat un allunyament bastant considerable de la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC, des del punt de vista de les vocals, de les consonants i de l'accentuació. Per temàtiques, pel que fa referència a les vocals àtones, hem notat que la majoria dels entrevistats no feien la reducció de les vocals mitjanes a final de mot (*vàter, pòquer, túnel, bolero...*) i el mateix ha passat quan s'havia de fer una reducció vocàlica en posició pretònica (*beisbol, bolero, al·leluia...*). Aquesta no reducció de les vocals mitjanes en posició àtona s'ha donat perquè hi ha hagut una aproximació errònia a la llengua d'origen. En referència a les vocals tòniques, malgrat que tots els entrevistats pertanyen al mateix dialecte, hem pogut detectar una alternança en el timbre de les vocals segons la comarca de procedència dels parlants. També s'han comès força errors al voltant del fenomen del desplaçament incorrecte de l'accent (*tiquet, xassís, consola, futbol*). I per finalitzar, cal dir que s'han pronunciat algunes consonants que no formen part de l'inventari fonètic català, com és el cas del so [θ] utilitzat en els manlleus *ximpanzé* i *gaspaxo*.

9. Bibliografia

- Badia, M (2002). *Introducció a la fonètica i fonologia catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Castellanos, J.A. (2004). *Manual de pronunciació*. Vic: Eumo editorial – Universitat de Vic.
- Colomer, R (2005). *Manlleus i calcs lingüístics en terminologia*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia – Eumo editorial.
- Colomer, R (2008). *Espais terminològics 2007 – Neologia terminològica: el tractament dels manlleus*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia – Eumo editorial.
- Colomer, R; Fargas, F.X; Montes, D (2006). *Noves perspectives sobre els manlleus*. [En línia]. *Estudis romànics volum XXVIII*. [Consulta: 12 nov. 2015] <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2010160>.
- Colomer, R; Fargas, X (2003). *El tractament dels manlleus en la terminologia catalana: Criteris i noves perspectives*. [En línia]. *Revista de llengua i dret, núm. 40*. [Consulta: 11 nov. 2015] <http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/download/474/425>.
- Comissió de Normalització Lingüística de TVC (1995). *El català a TV3: llibre d'estil*. Barcelona: Edicions 62.
- Coromines, J (1983). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: El Pi de les Tres Branques.
- Costa, J; Nogué, N (2001). *Curs de correcció de textos orals i escrits*. Vic: Eumo editorial.

- *Diccionari de neologismes* (TERMCAT – Centre de terminologia). (1997). Edicions 62; Barcelona.
- *Diccionari ortogràfic i de pronúncia* (2004). Enciclopèdia Catalana; Barcelona.
- *DIEC Diccionari de la llengua catalana* (1995). Institut d'Estudis Catalans. Barcelona; Palma de Mallorca; València: Edicions 3 i 4; Edicions 62; Moll; Enciclopèdia Catalana; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Fabra, P. (1980). *La llengua catalana I la seva normalització*. Barcelona. Edicions 62 – Les millors obres de la literatura catalana núm. 28.
- Fargas, F.X.; Montes, D. (2004). *Nous manlleus, noves perspectives: conseqüències pràctiques per a l'assessorament (I)*. [En línia]. [Consulta: 3 des. 2015].
<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/download/128203/177736>.
- Fargas, F.X.; Montes, D. (2004) *Nous manlleus, noves perspectives: conseqüències pràctiques per a l'assessorament (i II)*. [En línia]. [Consulta: 3 des. 2015].
<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/download/128215/177759>.
- Fargas, F.X. (2004); *Estandardització i manlleus: la diversitat entra dins del corpus*. (Comunicació presentada al Diàleg sobre Diversitat Lingüística, Sostenibilitat i Pau, en el marc del Fòrum 2004). [En línia]. [Consulta: 3 des. 2015].
- IEC 1999: *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I – fonètica*. Barcelona, IEC. [En línia]. [Consulta: 15 gen. 2016]
<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000039/00000072.pdf>
- Payratò, Ll. (1984). *Barbarismes, manlleus i interferències. Sobre la terminologia dels contactes interlingüístics*. [En línia]. [Consulta: 19 nov. 2015].

<http://www.raco.cat/index.php/Marges/article/viewFile/108272/157740>

- Prieto. P. (2001). *Fonètica I fonologia del català* (pàg. 9-41). Barcelona: Eurecamedia, s.l.
- Prieto. P. (2004). *Fonètica i fonologia. Els sons del català*. Barcelona: Eurecamedia, s.l.
- Recasens, D (1993). *Fonètica i fonologia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Rull, X. (2008). *Els estrangerismes del català*. Universitat Rovira i Virgili.
- Serra, P (1996). *La fonologia prosòdica del català*. Tesi doctoral. Universitat de Girona.
- Solà, J; Lloret, M-R; Mascaró, J; Pérez, Manuel (2008). *Gramàtica del català contemporani: Volum I Introducció, fonètica i fonologia Morfologia*. Barcelona: Editorial Empúries.
- TERMCAT (2006). *La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- TERMCAT, Centre de terminologia. [Consulta: 29 gen. 2016]. <http://www.termcat.cat>.
- TERMCAT, Cercaterm. [Consulta 29 gen. 2016]. <http://www.termcat.cat/cercaterm>.
- TERMCAT, Neoloteca. [Consulta 29 gen. 2016]. <http://www.termcat.cat/neoloteca>.
- Veny, J; Massanell M. (2012). *Dialectologia catalana; dialectes orientals* (pàg. 7-39). Barcelona: Eurecamedia, s.l.
- Veny, J. (1990). *Mots d'ahir i mots d'avui*. Barcelona: Editorial Empúries.

10. Annex

En aquest apartat del treball, hi hem traslladat les imatges dels 28 (vint-i-vuit) manlleus que han estat motiu d'aquest TFG. Hem col·locat les dispositives en el mateix ordre que estaven col·locades i que han estat pronunciades pels entrevistats.

Les vocals, els manlleus i la pronúncia normativa

Enric Casteis i Samsó

